

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Assertio Septem Sacramentorum Aduersus Mart. Lutherum

Heinrich <VIII., England, König>

Parisiis, 1562

Vndecimvm. Diuidicationem dogmatum ad patres potius, quàm ad plebem
spectare.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30233

DIIVDICATIONEM
dogmatum ad patres potius quam
ad plebem spectare.

Cap. XI.

Superest adhuc in loco quidam error cōuellendus, de quo Lutherus haud mediocriter gloriatur, nēpe quod ad plebē spectat de dogmatib⁹ iudicare. Sic enim ait: De doctrina (inquit) cognoscere & iudicare pertinet ad omnes & singulos Christianos: & ita pertinet, vt anathema sit qui hoc ius vno pilo læserit. Ecce quam captet & assentetur plebi. Plebeio certē fauori, quem stultū iudicem nemo vnquam sapiens non planē cēsuit, Lutherus totus innititur. Animaduertit enim callidus vterator plebē suis pestiferis opinionibus applaudere, atque ideo iudiciū plebis tanquam oraculum quoddam solidissimum extollit, & sacris ipsis literis fulcire conatur. Sed de populari fauore satis appositē dixit Seneca: Malis artibus fauor popularis quæritur. Et certē pessimis artibus Lutherus populum sibi conciliauit, quum solam fidem sufficere doceat, nec

satisfactionem pro sceleribus quantumvis enormibus exigat, sed absolute simplici (modo firmiter ei credatur) non solum culpam, verumetiam pœnam omnem deleri, tam impudenter quàm etiam perniciosè contendit. Et cuius animum, quam alioqui rectè sapientem, hæc tanta flagitiorum impunitas, & in omne vitium licentia permiffa, non facilè peruertat, alliciatque ad sequelâ? Ac maximè plebeiorum animos, qui leues & incòstantes semper esse consueverunt, atque ad deteriora paratissimi. Quale fuerit iudicium popolare, satis constat ex Ethnicorum historiis. Neque enim Camillus aut Scipiones à Romanis, neque Lycurgus à Lacedæmoniis, neque ab Atheniënsibus Solò tantam iniuriam fuissent passi, si iudicio integro & incorrupto fuissent eorum ciues. Nec de Ethnicis tantum loquor, verum etiam & de populo dei, quem & deus ipse peculiarem sibi fecerat. An non legimus Hebræorum populum, posteaquam eductus fuerat à misera qua apud Pharaonem detinebantur seruitute, post tot portèta pro eis ostensa, post tot exhibita eisdem beneficia, nihilominus ad idololatriam de-

*Exempla
Ethnicarum*

*Exempla
legis veteris.
Exo. 1. 32.*

clinasse, atque deo vero posthabito vitulum adorasse conflatilem? Hoc scilicet egregium & præclarum eorum iudicium fuit, quod spreto vero deo, qui tot prodigiis eos ab Aegyptiaca seruitute liberauerat, fictitium vitulum, deum suum arbitrati sint. Sed veniamus ad nostra. Num idem populus qui Christi sermonibus pariter & miraculis allectus credidit, omnibus honoribus illum dignum arbitratus, intra vnius hebdomadæ spacium sic ab eo fuerat alienatus, vt tollendum & affigendum cruci plusquam insana rabie conclamauerit? Paulum item & Barnabam quem essent Lycaoniæ (quod in actis refertur) populus auditis eorum sermonibus & visis miraculis tanto in precio habuerunt, vt vix compesci valuerint, quin illis tanquã diis immolarent: ceterum sequenti die sic immutati fuerant, vt Paulum lapidibus obrutum, velut mortuum reliquerunt. Sed & Christianum populũ quis ignorat per hæreticorum dogmata sæpenumero delusum, & à tramite veritatis abductum fuisse? An non Donatistæ gloriati sunt multo maiorem populi partem sibi quàm orthodoxis assensum præbuisse? Et quoties quæ-

*Exempla
Evangelii.
Matt. 21.
27.*

Act. 14.

*Exempla
à populo
Christiano.*

sovel sola populi multitudine Arriani cōtra orthodoxos præuulerint? Tanta certe fuit inconstantia iudicii popularis, ut nunc vera fidei dogmata, nunc apertissimas hæreses approbarent. Quæ res apertior est, quam ut negari queat. Nam Athanasius dum uiueret, totum Alexandrinensem populum aduersus Arrii dogmata sibi coniunctissimum habuit, quibus & moriturus Petrum virum orthodoxum, & pro fide catholica plurima perpeffum, ceu futurum Episcopum obnixius commendauit. Illi tamen (tanta fuerat eorum inconstantia) Lucium quendam Arriane partis Episcopum admiserunt: id quod neutiquam fecissent, si recto fuissent sinceroque iudicio. Sed eiusmodi multa cōperiet quisquis illorum temporum percurreret historias. Nunquam certe vel Arrij, vel Aetij, aut Eunomij uesania, Sabellij, Photini, Pauli Samosatani, aut denique Macedonij uenenū à Christianis receptū fuisset, si nō defuisset eis iudicij integritas.

Sed & quomodo fieri potuit ut tā subtilia dogmata discerneret populus, quæ vix ab illis qui plurimum essent in scripturis exercitati, diiudicari valuissent?

II.
Iudicium
de dogmatibus nō est
plebi deferendum.

Contra Capt. Babyl. Cap. XI.

Perfectorum enim est cibo solido vesci, cuiusmodi sunt, ut ait Paulus, qui pro consuetudine exercitatos habent sensus ad discretionem boni pariter & mali. Quibus verbis plane manifestat Paulus, non ad plebem super dogmatibus iudicium attinere, ut discernant quæ sana sint, & quæ pestifera dogmata. Paucorum semper & perfectorum (hoc est spiritualium) id erat officij, potius quam multitudinis, quæ lacte magis alenda est, quam solido cibo, quemadmodum & Paulus eodem testatur loco. Facti (inquit) estis quibus lacte opus sit, non solido cibo. Neque enim qui credunt cuncti sunt vsque adeo spirituales, ut de fidei dogmatibus ilico iudicare queant. Nam Paulus tametsi Corinthios laudasset velut in omnibus diuites effectos, in omni verbo & in omni scientia, ita ut nihil eis defuisset in vlla gratia, mox tamen eos velut carnales arguit, & quibus lacte sit opus. Ego (inquit) fratres non potui vobis loqui quasi spiritualibus, sed quasi carnalibus. Tanquam paruulis in Christo lac vobis potum dedi, non escam. Nondum enim poteratis, sed

Heb. 5.

I. Cor. 1.

I. Cor. 3.

nec nunc quidem potestis. Adhuc enim
carnales estis. Ecce quos Paulus ante
predicauit vsque adeo ditatos, vt nihil
eis deesset in vlla gratia, iam carnales vo-
cat, negatque adhuc vesci posse cibo so-
lido.

Verum istud prorsus non de eisdem
accipiendum est. Erant enim in eo po-
pulo spirituales aliquot, apud quos Pau-
lus & ipse quoque spiritualis tanquam
ad perfectos dei sapientiam in mysterio
loquitur, quæ recondita quidem est.

Erant præterea carnales quidam & cras-
si, & hi longe plures quam qui perfecti
spiritualesque fuerunt.

De spiritualibus igitur & perfectis in-
telligit Paulus quum dicit, quod spiritua-
lis omnia diiudicat.

De carnalibus autem & imperfectis
ait: Animalis homo non accipit ea quæ *1. Cor. 2.*
sunt spiritus dei, neque potest cognosce-
re quod spiritualiter ea diiudicantur.

Palam igitur ex his est, quum sit carna-
lium & crassorum numerus longe maior
quam spiritualium & perfectorum, non
ad multitudinem pertinere iudicium de

Contra Capti. Babyl. Ca. XI.

Hebr. 5.

dogmatibus quæ spiritualiter fieri debent,
& à spiritualibus, utpote qui per longam
affuefactionem (ut Paulus ait) exercita-
tos habent sensus in scripturis ad discre-
tionem boni pariter atque mali.

Adde quòd nec Lutherus ipse tantum
tribuisset multitudinis iudicio, nisi quòd
in rem suam id plurimum facere sibi per-
suaserit. Nam & alibi contemnit multitu-
dinis iudicium. In captiuitate namque Ba-
bylonica dicit: Quid mihi cum multitu-
dine & magnitudine errantium? Fortior
omnium est veritas. Ecce hic soli confusus
ei (quam opinatur) veritati, pro nihilo du-
cit quòd multitudo sibi aduerfetur. Sed
dicet de multitudine errantium hic se
fuisse locutum, non de suo grege, quem
neutiquam errare contendit. Sed quomodo
istud probat? Non aliter certè quàm Ar-
rius & sequaces sui probant seipfos erro-
re vacare. Afferunt enim scripturas, sed
quas ipsi pro suo sensu perperam inter-
pretantur. Si talibus scripturis per vim
contortis fides adhibenda sit, iam Luthe-
rus recte docet non errare Lutheranos.
Sed tolle scripturas, quas ita prauè con-
torfit, & quid aliud erit Lutherus quàm
pesti-

Lutherus
per vim cō
torquet
scripturas.

pestilētissimus hæresiarcha? Et quid grex
 Luthëianus, quàm populus à recto veri-
 tatis tramite seductus, & actus in præci-
 pitium? Cæterùm in hac re Lutherus ni-
 hil à suis progenitoribus degenerat. Re-
 fert enim Socrates in historia tripartita,
 quòd quum optimi principis Theodosij
 studio pax fuisset ecclesiæ reddita, &
 Nouatiani relictis erroribus ad ecclesiæ
 gremium rediissent, maximaque pars Ar-
 rianorum, Eunomianorum, atque Mace-
 donianorum ab hæresibus suis resipuisset,
 paucis exceptis Episcopis, qui plane con-
 tumaciter in sua vesania perstiterunt: hi
 quamquam antea de multitudine sui se-
 quacium gloriati fuissent, tunc tamen ab
 ipsis derelicti, mutuo se consolabantur,
 illud Christi recensentes, Multos quidem
 esse vocatos, paucos autem electos. Sed
 operæ precium erit eiusdem historiæ ver-
 ba subscribere. Sic enim illic habetur:
 Admiratus princeps, eorum (hoc est
 Nouatianorum) concordiam circa fidem,
 lege præcepit vt propria oratoria tene-
 rent, & priuilegia suæ ecclesiæ atque fi-
 dei possiderent. Verum aliarum religio-
 num Antistites propter discordiam suam

*Hæretici
 aliquando
 cõmendant
 multitudi-
 nē, & quã-
 doque dã-
 nant.*

Matt. 22.

lib. 9. ca. 19.

AA

in reprehensionem sui populi venientes æstuabant, tristitiæque confusi discedebant, & literis consolabantur alteri alteros, ut non cruciarentur quod pluri-
mi deficientes ad fidem accederent, dicentes, Multos quidem vocatos, paucos autem electos.

Quod certè tum non dicebant, cum multum populum per potestatem sibi-
ipsis aggregarent. Hactenus ex historia. Ex quibus verbis aperte liquet Arri-
anorum Episcopos nunc quidem laudasse, nunc verò damnasse multitudinis iudicium.

Ad quem modum & Lutherus nunc facit. Quando libet, & quoties in rem suam id faciat, multitudinis iudicium approbat: & rursus quando non libet, eorū iudicium contemnit & damnat. Sed ut ad rem veniamus:

III. Si iudicio populi standum fuerit, cur populo non æquè credimus dum Arrij, Eunomij, aut Macedonij dogmatibus acclamat, atque dum veram orthodoxorum patrum approbat doctrinam?

Neminem enim reor vsque adeo de-

sipere,

spere, vt tum cum hæreticis populus applaudat, hunc rectum habere iudicium asserat: & contrà quum faueat orthodoxis, iniquum.

Quamobrem quum exploratissimum habeamus eundem populum nunc pro orthodoxis, nunc pro Arrianis, nunc pro Macedonianis, nunc pro aliis hæresum authoribus iudicasse, quis vnquam sapiens populi iudicio standum esse discernet, & maximè, quum nulla dari queat ratio, cur vno tempore fides illius calculo, magis quàm altero firmiter adhibebitur?

Præterea libet hic à Luthero sciscitari quid sibi velit per iudicium intelligi, quum dicat populum habere ius iudicandi.

Si ius intelligat assentiendi verbo dei, nihil refragor.

Populus enim eiusmodi ius habet, vt credat & assentiat.

Sin dixerit eos item ius habere dissentendi si velint, falsum id est, quandoquidem sic assentire teneantur, vt dissentire non liceat.

Nota, licet dissentire à recte docentibus.

AA. ij

Contra Capti. Babyl. Ca. XI.

Luce. 1.

Nam & Zacharias ob id mutus effectus est, quod verbo dei per angelum prolato non protinus assenserit. Et gentes in hoc laudantur, quod in auditu auris obediuerint. Sed & Christus in

Psal. 17.

Euangelio dicit: Super cathedram Mo-

Matt. 23.

si sederunt scribæ & pharisæi. omnia ergo quæcunque dixerint vobis, seruare & facite. Neque magis plebi Christianæ iam dissentire licet his qui docendi ca-

*Non licet
dissentire à
rectè docē-
tibus.*

thedram in ecclesia Christi legitime susceperunt, quandiu nulla hæreseos aut falsi dogmatis laborent suspicione, sed omnino necesse est vt his præsidibus ita

rite vocatis fidem indubitaram adhibeant. Alioqui quot hæsitaciones, quantas turbas, quantasque confusiones eam rem excitaturam quis non videt? Non

de his loquor qui seipsos ingerunt non legitime vocatos, aut qui manifestè contraria docent, & scripturas interpretantur contra sensum antiquorum patrum.

Ezech. 13.

Nā de his intelligi potest quod Ezechiel ait: Væ prophetis insipientibus, qui spiritum sequuntur suum. Et quod apud

Herem. 27.

Heremiam dicitur: Non nisi eos (ait

dominus) & ipsi prophetant in nomine meo mendaciter. Nemini dubium sit, eos qui huiusmodi sunt, falsos esse prophetas, hoc est qui sese ad concionandum populo non legitime vocati ingerunt, quique manifeste contraria docent his quæ nobis vnanimiter ab orthodoxis patribus sunt tradita. Nec est quod obiciant nobis, Multa ab eis fuisse dicta, quæ in scripturis nequaquam continentur. Nam & hoc Arriani pridem orthodoxis obiecerunt, nempe quod consubstantialitatis vocabulum non erat in tota scriptura sacra repertum. At hi pro sua defensione satis habuerunt, vti refert Athanasius apud historiam tripartitam capite septimo, quod priores orthodoxi qui se præcesserant, idem vocabulum vsurpassent. Vbi & videre licet validissimas Arrianorum interpretationes de scripturis factas, quas à captu & iudicio populi tantum abfuisse constat, vti nisi ab oculatissimis & perspicacissimis ingeniis vix potuissent deprehendi.

Cæterum videamus quid in vtroque testamēto patres fecerint, an ad iudicium

*Orthodoxi
vntur vo-
cabulis quæ
ab antiquis
olim reper-
ta sunt.*

IIII.

*Septuagin-
ta sensori-
bus reserua-
batur du-
biorū deter-
minatio.*

de dogmatibus accersierint plebem, nec
ne. Certum est apud Israeliticam gentem
fuisse septuaginta seniores, quibus quo-
ties aliquid ambiguitatis emergeret, fides
adhibebatur: nec licebat cuiquam illis nō
obtemperare. His, vt Namer orū. ii. tradi-
tur, impertitum fuit de spiritu qui in Mo-
se fuerat, quatenus in dubiis omnibus di-
iudicandis essent perspicaciores. His &
deus effigiem quandam sui Exodi. 24.
luculenter ostendit, id quod non fecit v-
niuerso populo, vt in Hebræo codice ma-
nifestius habetur: quod & magistri He-
bræorum concorditer affirmant. Ad illos
quoque pertinere confirmant quod de sa-
cerdotibus Leuitici generis. 17. Deutero-
nomij scriptū, est nimirum quod in cun-
ctis ambiguis ipsi iudicij veritatem aperi-
rent. His tamen vnus adiungebatur Mo-
seos loco, sic quod toti collegij numerus
vnum supra septuaginta eōtinebat. Quam
obrem & quum Moses esset in montem
ad deum ascensurus, reliquit apud eos
Aaron & Hur, qui vices eius tum ab-
sentis agerent. Ex quibus apertissimum
est, quod in ambiguis & difficilibus do-

Exodi. 24.

.IIII

gnatus, populi iudicium in veteri lege
 neutiquam expectabatur. In lege verò
 noua Christus duodecim apostolos &
 septuaginta duos discipulos designauit,
 quibus & plebem voluit fidem adhibere,
 non iudicem fieri eorum quæ docerent.
 Nam & illis dixit (vt alibi docuimus), &
 non singulis Christianis: Qui vos audit,
 me audit: & qui vos spernit, me spernit.
 Spreuissè autem intelligas quisquis non
 assensisset illorum documentis. Et quan-
 quam Paulus idem accepisset à Christo
 Euangelium, quod & cæteri, tamen quia
 non vt illi Christum hic in terris fuisset
 secutus, ideo iussus fuit Euangelium suum
 cum apostolis conferre, vt ab ipsis idem
 approbaretur. Ascendi (inquit) Hieroso-
 lymam secundum reuelationem, & Euan-
 gelium quod inter gentes prædico, con-
 tuli cum apostolis, sed priuatim cum his
 qui erant in precio. Ecce non iudicium
 populi, sed procerum Ecclesiasticorum
 Paulus exegit.

Adde, quòd quum Antiochiæ quidam
 ex fratribus docuissent circuncisionem
 esse necessariam, Paulus & Barnabas qui

AA iij

Matt. 10.

Marci .3.

Luce. 6. 10.

Luce. 10.

Galat. 2.

1. Tim. 2. 10.

1. Tim. 2. 10.

Contra Capt. Babyl. Cap. XI.

huic dogmati contradicebant, missi fuerunt Hierosolymam ad apostolos & presbyteros super hac quaestione consulendos. Conuenerunt igitur (ut in actis traditur) apostoli & presbyteri, ut dispicerent de hoc negocio: & re definita, scripserunt his qui tum abfuerant, quid essent credituri. Et certum est complures Christianos, non solum eos qui tum Antiochia fuerat, verum etiam alios in aliis orbis partibus nequaquam ad hanc synodum fuisse vocatos, nec eorum sententiam in hoc negocio fuisse requisitam. Ad solos enim apostolos & presbyteros attinebat super hoc negocio sententiam ferre, quemadmodum illic scriptum est: Conuenerunt (inquit) apostoli & presbyteri ut dispicerent de hoc negocio. Sed dicet quispiam: Inferius item est facta mentio de fratribus & de tota ecclesia, quorum etiam nomine literae missae sunt Antiochiam. Non reluctor. At hoc fuit humilitatis apostolicae magis quam absolutae necessitatis, quod ita scripserint. Nam quum apertum sit fratres inferiores, qui tum Hierosolymis aderant, nihilo maiorem authorita-

Acto. 15.

Acto. 15.

Obiectionis dilutio.

tem habuisse quàm qui tunc Antiochiæ
 vel in Syria seu Cilicia fuerant absentes,
 neque fratrum aut discipulorum absenti-
 um ullus petebatur assensus, sed tantum
 imperabatur, consequens est ut & hi mi-
 nores qui tum præsentés fuerant, ius nul-
 lum habuerint dissentendi. Sed & Lucas
 capite sequenti sic de illis decretis prodi-
 dit. Cum (inquit) pertransirent ciuitates,
 nempe Paulus & alij fratres cum eo, tra-
 debant illis seruanda decreta quæ erant
 ordinata ab apostolis & presbyteris qui
 erant Hierosolymis. Hic vides lector,
 quòd apostolorum & presbyterorum de-
 creta facta Hierosolymis tum ligabant
 absentes omnes ad ea seruanda. Similiter
 & cap. 21. scribit Iacobum & presbyteros
 ad Paulum quum postremò venisset Hie-
 rosolymam, dixisse. De his (inquiunt) qui
 crediderunt ex gentibus, nos scripsimus
 decernentes, ne quid huiusmodi obser-
 uent. Ecce testantur se decreuisse; id quod
 ipsis inconsultis haudquaquam fecissent,
 si licuisset eis apostolorum decreta con-
 temnere. Et hic item aduertendum est, a-
 postolos & presbyteros nihil fuisse veri-

Act. 16.

Contra Capti. Babyl. Ca. XI.

Actor. 15. tos asserere suum hoc decretum à sancto spiritu processisse. Visum (inquiunt) est spiritui sancto & nobis, ne quid amplius imponeremus vobis oneris.

V

Ad hæc, quum principio recepta fuerint euangelia, non est dubium quin præter ipsa quatuor, quæ nunc in ecclesiis legimus, alia fuissent oblata, utpote Petri, Thomæ, Matthæi, Nicodemi, necnon & illud quod secundum Hebræos euangelium dicitur, verum in his vel reiciendis vel approbandis quid valuit iudicium populi? Nihil penitus. Nam populus (ut par fuit) apostolorum & discipulorum calculis in hisce rebus credere tenebatur, quum scriptum sit: Suscipiant montes pacem populo, & colles iustitiam. Montes equidem erant, qui tum velut principes in ecclesia præeminebant non minori vitæ sanctimonia, quam scripturarum intellectu: & hos decebat pacis euangelium non modò suscipere, verumetiam populo suscipiendum præbere. Porro colles inferiores intelligi debent, quorum fuit reuenter admittere, & ad iustitiam credere, quicquid montes ipsi credendum iudicauerint.

Psal. 71.

Cæterum si iudicium plebis in hoc negocio fuisset requisitum, credibilis est quòd euangelium illud quod secundum Hebræos inscribitur, cæteris prætulissent, quum tunc maxima Christianorum pars fuissent Hebræi, neque adhuc penitus omnè humanū exuissent affectum. Alio- qui nec murmur inter Græcos & Hebræos fuisset exortū propter ipsorum vi- duas, eo quòd in ministerio quotidiano despicerentur. Vt cumque fuerit, diluci- dum esse cuius potest quòd in approban- dis aut reiiciendis Euangeliis turbæ iudi- cium non fuerit expetitur, sed eius rei vel approbatio vel repudiatio ex princi- pibus ipsis pendebat, & non ex rudiori turba. Quod si plebis iudicium in reci- piendis Euangeliis nequitiam exigatur, multo minus in obscuris Euangeliorū lo- cis elucidandis illorum iudicio stabitur. Quid enim quum olim emergeret de cō- substantialitate quæstio, iudicium rudis populi valuit, quando multos etiam eru- ditos & in scripturis sacris plurimum ex- ercitatos eius rei subtilitas hallucinari fe- cerit? Eusebiū enim Cæsariensem virū op- timū, pariter & eruditissimum, aliosque

Acto. 74

In elucidatione euangelij non statur iudicio vulgi.

Eusebius aliquādiu erravit.

plurimos aliquamdiu tenuit in errore, quem tamen postea clariori scripturarum luce depulerunt. Quamobrem quum tanti viri cæcutierint in iudicandis rebus & negociis fidei, quis tam insanus est vt indoctræ plebis iudicio censeat confidendum?

VI. His accedit, quòd si iam in quæstionem venerit, an epistola Iacobi sit inter catholicas epistolas connumeranda, an, vt Luthero videtur, eximenda penitus, quis iudex erit? populûsne rudis qui gregis obtinet vicem, an eruditi potius & optimi præfides ecclesiarû, q̄ pastores in apostolicis vocantur literis? Hos profecto longe magis consentaneum est iudices huiusce rei quàm plebem fieri, & quod illi decreuerint, absque contradictione recipi debere à cæteris. Nam alioqui si Lutherus gregi suo persuaferit hanc epistolam non esse catholicam, & hi subscripserint illius sententiæ, iam vel erit manifestum schisma, vel omnes tenebimur pro iudicio Lutheranorum ex bibliis nostris diuum Iacobum euellere. Et quâquâ Origenes, aut alius quiuis, si quis in scripturis examinandis repertus fuerit eo diligentior

Male negat Luth epistolam Iacobi non esse catholicam.

& circumspicior, afferuerit hanc esse
verè catholicam, nō tamen audietur con-
tra Lutherum. Et quamobrem? Quòd sci-
licet populus Lutheranus ita sensit, ita iu-
dicauit, iudicio populi stabitur. Quis hic
non videt latebras Lutherum quærere?
Sed quid si Christianorum cœtus longè
copiosior quàm Lutheranorum è diuer-
so censuerit, & hanc epistolam in bibliis
reponēdam decreuerit, eamque omnino
catholicam asseuerauerit, vtpote à san-
ctissimis & eruditissimis patribus hoc no-
mine sibi commendatam: quis iam inter
vtrumque populum iudex erit? non enim
æquum est, vt nos, quibus legitima suc-
cessione fides à primis ipsis ecclesiæ co-
lumnis per tot fide dignos intermedia-
tores promanauerit, iam horum diligen-
tia doctrinâque spreta, dextras iungamus
eorum aduersario, qui tam ingrati simul
& impiè lacerat eorum vitam, doctrinam
& eruditionē. Sed nec ille vicissim p nos,
aut p maiorū nostrorū scripta, quæ p ni-
hilo ducit, iudicari patitur. Quid ergo di-
cemus? Existimabimus Christum qui pro-
pter nimiam charitatem qua dilexit nos,
non solum pro nobis nasci, verumetiam

Contra Capti. Babyl. Cap. XI.

emori dignatus est, & carnis & sanguinis
sui sacramētis nos alere, spiritum suum ē
cœlis promittere, qui nobiscum residens
nos omnem doceret veritatem. Hunc in-
quam tam ardentem adamatorem existi-
mabimus ita suum gregem, quem tanto
precio redemit, in tam horrēdis errorum
tenebris, atque nobis opponit Lutherus,
& per tot annorum centenarios iacere
permisisse, neque vllum reliquisse nobis
iudicem, & harum tenebrarum excussorē,
præter vnum Lutherum? quem nemo, qui
furias has contra regem illustrissimum
scriptas perlegerit, non planè perspicit à
dēmone quodā actum, & à diuino spiritu
longe alienum esse. Præscriptum est igitur
aduersus Lutheri Lutheranorumque
iudicium, non solum quòd ipse carnalem
se prodiderit, cuiusmodi Paulus nullum
omnino iudicium de spiritualibus per-
mittit, verumetiam quòd nobis doctrina
spiritus integerrimo conductu per sacros
canales eruditissimorum atque sanctissi-
morum patrum ab ipsis fontibus deriu-
ta sit. Quamobrem si vel contra episto-
lam Iacobi, aut aliā quamuis scripturam,
seu scripturæ quamlibet interpretatio-

nam concordie patrum astipulatione factam Lutherus populusve Lutheranus iudicium sibi arrogauerit, manifestum est id ipsum nullius esse momenti, neque licere nobis vlllo pacto Lutheranam interpretationem quatenus maioribus nostris aduersatur, admittere, nisi velimus Paulo repugnare, qui districtius monet, vt non *Ephē. 6. 1.* simus amplius pueri, qui fluctuemus & circumferamur quouis vento doctrinae per versutiam hominū, per astutiam quae nos adoriuntur vt imponant nobis.

Superioribus accedit, quod si momenti cuiuspiam fuerit iudicium populare, iam plurima de quibus hodie litigamus, in rem (vt aiunt) iudicatam transferunt. Nam exploratissimum est, per vniuersam totius orbis ecclesiam has veritates quas Lutherus damnat, à praesidibus ecclesiarū fuisse praedicatas, populumque easdem citra contradictionem aliquam approbasse. Quid ergo super hac re diutius contendimus, quandoquidem & iudicio populi iam olim in hoc negotio conclusum sit? An non aequalis, vt ne maioris dixerim, authoritatis erit apud quosque bonos & equos iudicium populi, qui sanctis

VII

*Iudicium
populi antiqui
contra
Lutherum.*

ipsis apostolis ac martyribus vicinior erat quam huius populi nunc superstitis, qui certe vix rationem facis habet ad purum vinum, si cum priori illo populo consecratur? Quamobrem si quicquam in hac causa valeat iudicium populi, iam direpta lis est, nec reuocari per deterioris notę populum licebit id quod per lōge præstantiorem fuerat approbatum. Nisi forte velimus pueriles imitari ludos, qui quod heri construxerant, hodie demoluntur. At hoc erit semper discere, & nunquam ad scientiæ veritatem peruenire. Nam qua ratione præsentī populo iam licet prioris populi iudicium in dubium reuocare, eadem licebit & subsecuturo populo præsentis damnare iudicium. Atqui istud quid aliud est, quā contra doctrinam Pauli, nunquam adulescere, sed semper esse pueros, arque fluctuare & circumferri quouis vento doctrinæ per astutiam & versutiam hominum? Et vt in Ecclesiastico scriptū est, Vnus ædificans, & vnus destruens, quid prodest illis nisi labor? Sed hic dicet Luth. Adempta fuerat tū populo sua libertas. At hoc falsissimum est. Nam Lutherani nequaquam hodie

Ephe. 4.

Eccle 34.
Obiectio-
nis dilutio.

hodie constantius Luthero, quam priores
populi suis presidibus adhaeserunt. Quae res
manifestissime constat in Athanasio, Am-
brosio, Chrysostomo, aliisque compluri-
bus. Nam erant eorum auditores etiam
ad mortem subeunda parati potius, quam
eos auferri sibi paterentur. Ista iam suffi-
ciunt, opinor, ut quiuis intelligat popu-
lum omnino ius nullum habere dissen-
tiendi ab eorum dogmatibus qui legiti-
me constituti sunt diuini verbi praecones,
& scripturarum sacrarum interpretes, ma-
ximè in his quae ad fidem pertinent, &
quandiu priorum patrum concordanti sen-
tentiae sese conformes reddiderint.

SED NUNC PAR EST

ut rationes Lutheri quibus
contrarium astruat, in
mediu afferamus.

PRIMA RATIO.

VIII

 Hristus (inquit) hoc ius sta-
tuit inuictis & variis sen-
tentiis. Mat. 7. Attendite à
falsis prophetis qui veniunt
ad vos in vestimentis ouiu.
Hoc verbum certè dicit ad populū aduer-

BB

» sus doctores, & mandat eis, vt falsa do-
 » gmata eorum vitent. At quomodo vitare
 » possunt nisi cognoscant? quomodo cogno-
 » scere, nisi ius habeant iudicandi? Nunc aut
 » nō solū ius, sed præceptū iudicandi statuit,
 » vt hæc sola autoritas satis esse queat ad-
 » uersus omniū pontificū, oīm patrū, omniū
 » cōciliōrū, oīm scholarū sentētias, quæ ius
 » iudicandi & discernēdi solis Episcopis & mi-
 » nistris tribuerūt, & impiè ac sacrilegè, id
 » est ecclesiæ reginæ rapuerūt. Stat etenim
 » Christ⁹ dicēs, Attēdite à falsis prophetis.

Rossensis.

Primum hic aduerte lēctor quā violentē contorqueat hanc scripturā Lutherus, quū nihil hic vel de dogmatib⁹ vel de iudicio ne verbū quidē fiat. Neq; em̄ Christus hic dixit, Attēdite à dogmatibus, vt inter ea discernatis quæ sunt praua, quæ-
 » ve salubria. Neque dixit, Attēdite à falsis dogmatibus, ne v os inficiant. Sed dixit, Attēdite à falsis prophetis. hoc vero quid aliud est, quā si dixerit, fugite consortiū falsorum prophetarum, ne audieritis eos? Vetat enim Christus ne tales audiantur, nimirū quòd eoi um sermo protinus inficiat, & facilè capiat simpliciores. Propter quod & Paulus Romanos hortatur, vt

*Christ⁹ de-
 hortatur
 audire fal-
 sos propheta-
 tas.*

huiusmodi seductores declinent, quòd sci *Roma. 16.*
 licet per bládiloquentiã & assentationem
 decipiant corda simplicium. Tales etiam
 ad Cor. II. idem Paulus vocat pseudo-
 apostolos. Istiusmodi (inquit) pseudoa-
 postoli, operarij dolosi sunt, sumpta per-
 sona apostolorum Christi. Ab his metuit
 ibidem Paulus, ne quemadmodum ser-
 pens Euam decepit versutia sua, ita cor-
 rumpantur sensus eorum à simplicitate
 quæ est in Christo. Profecto nimisquàm
 periculosum est istos audiri nõ solũ à sim-
 plicioribus, verumetiam ab his qui vel me-
 diocrem habent peritiã scripturarum.
 Res hæc notior est, quàm vt multis egeat
 verbis. Quis ignorat Nouatum, Arrium,
 Macedonium innumeros corrupisse, qui
 si protinus vt per orthodoxos de pericu-
 lo fuissent moniti, fugissent & declina-
 sent ab illis, nihil omnino discriminis in-
 currissent? Propterea Christus hoc verbo
 iussit, vt à falsis prophetis caueamus, qui
 Christianitatis nomen ceu pelles ouium
 prætexunt sibi, verum intrinsecus (vt ve-
 rè Tertullianus ait) lupina rapacitas de-
 litescit, hoc est subdoli sensus & spiritus
 operiuntur ad infestandum gregem Chri-

Contra Capti. Babyl. Ca. X f.

fi. Vetat igitur hic Christus ne audiantur huiusmodi falsi prophetæ: nō aut præcipit vt à singulis examinentur & diiudicentur eorum dogmata: quod certè longe periculosissimum foret.

Sed dicit Lutherus: Ex hoc verbo plane sequitur, quòd omnes habent ius iudicandi. Nam Christus hoc verbū dicit ad populum aduersus doctores, & mandat eis vt falsa eorum dogmata vitent. At quomodo vitare possunt nisi cognoscant, & quomodo cognoscant nisi ius habeant iudicandi? Respondeo, si vir quispiam vxori suæ mandauerit quatenus attendat ab alienis: putabimus iam vxori licere vt alienorum peruersas audiat suasiones sub eo prætextu vt diiudicet eas? Nequaquā: sed hoc molitus est vir, ne charissima sibi coniunx in periculum incidat, atque ideo penitus omne colloquium interdicit. Eiusmodi profecto zelum & sponsus noster Christus Iesus habet erga nos. Propter quod & nolens vt ab eiusmodi falsis prophetis seducamur, iubet vt ab eis omnino

Math. 7. caueamus. Attendite inquit à falsis prophetis. Falsi prophetæ sunt, qui, sicut in *Apoc. 2.* Apocalypsi traditur, se dicunt apostolos,

& non sunt, hoc est se dicunt esse missos,
 & nemo tamen eos miserit. De quibus &
 alibi Christus dicit, quòd seducent mul- *Meth. 24.*
 tos: Quamobrem & qui nolit ab eis sedu- *Marci. 13.*
 ci, huic necesse est vt colloquium eorum
 pariter & consortium deuitet. Nam vt
 Paulus ait, Mores bonos colloquia cor- *1. Cor. 15.*
 rumpunt mala. Non ergo iussit Christus
 hoc verbo, quatenus eorum dogmata sin-
 guli iudicarent, id quod absque periculo
 simplicium fieri nequit: sed vt eos quos
 vel de errore suspectos, vel non esse legi-
 timè missos accepissent, declinarent, quo-
 ad eorum doctrina per eos quibus incum-
 bit doctrinarum examinatio, solidius fuis-
 set approbata.

Iam etiã & istud aduerte candide lector *I X*
 quàm subdolè molitur Lutherus ex illo
 Christi verbo colligere ius iudicandi
 dogmata. Principio scripturam ipsam re-
 censet, dicens: Attendite à falsis prophe-
 tis qui veniunt ad vos in vestimentis o-
 uium. Deinde subiicit intellectum eius.
 Christus (inquit) hoc verbum certe dicit
 ad populū aduersus doctores, & mandat
 eis vt falsa dogmata eorum vitent. Sub-
 dit tertio loco: At quomodo vitare pos-

Contra Capt. Babyl. Cap. XI.

sunt nisi cognoscant? Et demum appo-
nit: Quomodo cognoscent, nisi ius ha-
beant iudicandi? Ita sensim & gradatim
introducitur venenum. Ego verò tametsi
possem singula mēbra facillimè subruere,
tamen ad hoc postremum respondeo,
populum posse cognoscere non dico do-
gmata de quibus Christus ne verbū qui-
dem dixit, sed falsos prophetas, vel ex eo
quòd hi qui non sint legitimè missi, do-
cendi tamen cathedrā v surpent, vel quòd
vehementer à probis habeantur suspecti,
vel quòd palam eorum doctrina condem-
nata sit, vel demum ex aliis indiciis, qui-
bus Paulus epistolas suas passim resper-
git. Ait enim (vt vnum locū exempli gra-
tia producam) ad Romanos. 16. Obsecro
vos fratres, vt consideretis eos qui dissi-
dia & offendicula contra doctrinā quam
vos didicistis, gignunt: & declinetis ab il-
lis. Hæc certe verba non Romanis modo,
verum etiam omnibus Christianis haud
dubiè scripta sunt. quod & Lutherus (si
tamen secum constet) non negabit, atque
vtinam omnes Lutherani dignè verbum
istud expenderent. Sed vt ad rem redeam:
Talibus vtique notis discerni potest pro-

*Falsi pro-
pheta va-
riis depre-
hēduntur in
diciis.*

pheta falsus, vt nihil oporteat singulum
 quenque Christianum habere ius iudicā-
 di. Similiter & ad tertium dico, quòd pro-
 pheta falsus vitari potest à simplicioribus
 per aliorum admonitiones, quanquam il-
 lius dogmata nequuerint iudicare. Et ad
 secundum identidem aio, quòd vitabunt
 falsa dogmata, qui falsorum doctorum &
 libros & colloquia fugerint, id quod fieri
 potest absque dogmatum auscultatione.

Postremo demiror hominis impuden-
 tiam, quòd hanc scripturam, que cum pri-
 mis eum tangit, non erubescit introduce-
 re. Neminem enim percellit hoc verbum
 potius quàm Lutherum: qui si falsus pro-
 pheta non sit, nemo vnquam fuit. Quis
 enim non pseudopphetam appellabit
 eum, qui deum tam impiè malorum authorem
 pronunciat, qui liberum tollit arbitrium,
 qui necessitate cuncta prorsus agi non
 veretur asserere, qui tam apertè contra
 scripturas fidei totum tribuit, operibus
 nihil, qui scripturas sacras fœdè lacerans,
 alias penitus damnat, alias perperam in-
 terpretatur, qui sacra patrum concilia
 sanctissimàque scripta cõtemnit prorsus,
 qui denique nullum non mouet lapidem,

*Lutherus
 pseudopro-
 pheta.*

vt suam hæresin stabiliat? O si nunc sanctissimus ille Polycarpus viueret, qui quoties aliquid contra fidem audiret noui, solitus erat aures occludere suas, & in hunc modum exclamare, Deus bone, in quæ tempora me reseruasti, vt hæc audiam? Quid nunc piissimus ille faceret, tot & tam perniciosis auditis hæresibus? Sed & integerrimus ipse pater & Episcopus Irenæus qui Florinum acerbius repræhēdit, quòd is malorum authorem deum asseruerit, quomodo nunc excandesceret in Lutherum, qui veterem illam hæresin resuscitauit? Legat quisquis velit orthodoxorum pugnas aduersum hæreticos, & inueniet illos non alteri fundamento solidius innixos esse, quàm vt dicerēt, Hæc à fide dignis maioribus nostris qui ante nos fuerunt, accepimus, vt nunc hanc fidem nullis hominum aut dæmonum imposturis nobis liceat immutare. Istud olim sufficit ad reuincendos quosuis hæreticos. Quam obrem quum Lutherus etiam in hanc basim impingit, vel is est falsus propheta, vel alius nullus vnquam fuit.

*Antiqui
pugnabant
aduersus hæ-
reticos ex
patrū asser-
tionibus.*

Obiectio.

Sed adhuc dicet quispiam: Lutherus à
sectatoribus suis libenter auditur, & in-

gentem fructum ex concionibus suis parit, quo fructu Christus pios prophetas ab improbis censuit discernendos Ex fructibus (inquit) eorum cognoscetis eos. Ego vero quod libenter audiatur, nihil miror, quandoquidē licentiā rātā permittit omnibus. Nullis enim legibus alligari Christianos permittit, neque pōtificibus vllam condendarum legum finit habere facultatē. Quo fit vt omnē à subditis, quā hi p̄sidiis suis debēt, auferat obedientiam & subiectionem. Neque id solū, sed & omnē dirimit conatū obseruandarum legum dei: quandoquidem & has p̄dicat impossibiles esse cuiuis, neminemque posse diuina seruare mandata. Resecat & omne studium conterendi pro peccatis, quum contritio (vt ait) quæ nō fit in gratia, deteriorem faciat peccatorem. Confitendi quoque diligentiam sustulit, eam inquam quæ sacerdotibus fieri solet, quod ad eam neminem teneri dogmatizet. Sed & contendit nullam pro sceleribus vllis quæ secreta sunt, satisfactionem & pœnam exigi debere, sed omnia liberè condonari per fidem affirmat. Sacerdotes qui rasi sunt, omnes fictitios esse clamat, quā

*Dilutio. In
the. omne
malum pop.
suadet.*

Contra Capt. Babyl. Cap. XI.

fit omnis christianus (vt dicit) verè sacerdos. Negat & opera bona necessaria esse ad salutem, quò nullù sit opus quantùuis bonù quod peccato careat. Hæc nimirum & alia plurima quæ multâ habent malitię libertatem, passim prædicat apud populù. Et quis sceleratus est, qui ista non audiat libentissimè? Porro fructus quos parit, omnium amarissimi, sunt schismata, rixæ, contentiones, inimicitiz, furores plusquã rabidi, impudentia, scelerum omnium copia, adulteria sponsarum Christi, votoꝝ fractiones, sanctę virginittis deflorationes, monachorum ad secularia negocia fœminarumque complexus, reditus: sanctum canibus apponitur, & margaritæ porcis.

Plurima vitia sequuntur Lutheri doctrinã

XI.

Non credit rectè, qui non obseruat mandata.

1. Cor. 7.
1. Ioãnis, 2.

At inter hæc (dices) deo creditur, & Christus diligitur. Falsum & hoc est, nisi fuerint scripturæ prorsus falsæ. Nã Christus dicit Ioã. 14. Si diligitis me, mandata mea seruate. Et rursus: Qui habet mandata mea, & seruat ea, ille est qui diligit me. Et paulo post: Si quis diligit me, sermonem meũ seruabit. Et Paulus quoque: Circuncisio nihil est, sed obseruatio mandatorũ dei. Ioãnes itẽ: Qui dicit, noui

eū, & præcepta eius nō seruat, mēdax est, & in eo veritas nō est. Fingant igitur isti quantū velint se & credere & diligere: si mādāta non seruēt, nihil est quod faciūt. Sed neque credibile est eos mandatis obseruandis incūbere, quū negēt fieri posse vt vel minimū mādātū obseruetur à quoquā. Ex fructib⁹ ergo suis Lutherus qualis ppheta fuerit, abūde cognoscitur, bonus ne, an mal⁹. Propter quod & Christus subiūxit: Ex fructibus eorū cognoscetis eos. Si schismata, si cōtētionēs, si furores, si cōuicia, si maledicētīæ, si scripturarū sacrarū adulteratio, si scelerū oīm īpunitas, si votorū fractiōnes, si sanctimonialiū incestus, si monachorum scortationes, si precatōnum horariarū contēptus, si ieiuniorū violatio nephāda, si blasphemīe ī Christi & sanctorū imagines, si probra in sanctissimā dei genitricē, si nepharius abusus sacræ Eucharistiæ, si ista inquam & alia innumera flagitia boni fructus dicenda sint, iam Lutherus erit propheta bonus. Sin ista pessima sint, & auribus omnibus verē Christianis execrāda, quis Lutherū ceu pestem quandā teterrimā non fugiat, non horreat, non abominetur?

Contra Capt. Babyl. Ca. XI.

Cæterum vt ad institutū reuertar: Iam
liquere satis opinor non posse Lutherum
ex illo verbo Christi colligere, quòd po-
pulus habeat præceptum aut ius iudican-
di dogmata, sed fugiendi cauendique fal-
sos prophetas, inter quos & antesignanū
quendam apertissimis indiciis Lutherus
ostendit sese. Nam iudicare de dogmati-
bus vsque adeo difficile est, vt in illis etiā
hi qui eruditiores sunt, sepius hallucinen-
tur, quemadmodum de Eusebio superius
ostendimus. Eat igitur nunc Lutherus
& gloriatur quòd hæc sola autoritas sa-
tis fuerit aduersus omniū pontificum, om-
nium patrum, omniū conciliorum, omniū
scholarū sentētiās, quos clamat impiè atq;
sacrilegè populo ius istud rapuisse. Eat in-
quam, & talibus adulationibus pergat lu-
dificare populum, qui à tali propheta me-
rito seducitur, quum nec monēte Christo
dolos & fraudes huius lupi declinent. Stat
enim Christus dicēs: Attēdite à falsis pro-
phetis qui veniunt ad vos in veltimentis
ouium, intrinsicus autem sunt lupi rapa-
ces. Ex fructibus eorum cognoscetis eos.
Nec est quòd Germani putent Romanos
hic lupos vocari, quòd aurum sibi rapiāt.

Matth. 7.

Neque enim aurū lupi, sed sanguinem st-
 tiunt: quod & hæretici faciunt. Rapiunt
 enim id quod auro quouis præstātius est,
 animas videlicet, de quarū præda maximè
 gloriantur. Et eiusmodi sanè lupum sub
 ouilla pelle sese Lutherus iam præstitit. Et
 quāquam hæc authoritas (vt sibi videtur)
 huic negotio vel sola sufficiat, tamē ex ve-
 teri testamento voluit eam reddere paulo
 cōfirmatiorem, sed ipsius verba subiūgam.

Secunda Lutheri ratio.

Hic subscribunt ferme omnes om- **XII.**
 nium prophetarum syllabæ. Quid e-
 nim agunt prophetae, nisi quod populum
 monēt ne falsis prophetis credat? At quid
 est hoc monere, nisi iudicandi & cognos-
 scendi ius penes populum esse, declarare
 & confirmare, ipsumque sui operis mo-
 nefacere & excitare aduersus omnes om-
 nium suorum sacerdotum & doctorū do-
 ctrinas? Quare hic concludimus quoties
 Moses, Iosue, Dauid, omnesque prophetae,
 in veteri lege populum à falsis prophetis
 vocant & monēt, toties clamant, mandāt,
 confirmant, excitant ius cognoscendi &
 iudicandi omnium omnia dogmata. At
 hoc infinitis locis faciūt. Habet hic Hen-

» ricus noster, aut vllus impurus Thomista
 » quod istis ogganniat? nonne obstruximus
Reffensis. os loquentium iniqua? Et hic se rursus o-
 stendit fallacem esse prophetam, quod hu-
 ius vocis acceptione duplici nos fallere

*Propheta
 dupliciter
 dicitur.*

1. Cor. 14.

Primo.

Secundo.

studeat & circūuenire. Nam propheta bi-
 fariam accipitur. Paulo propheta dicitur,
 qui scripturas enarrat, & exponit eas po-
 pulo: ad quem sensum Lutherus intellexit
 se videtur prædictum Christi verbū, quo
 populum admonuit à falsis attendere do-
 ctoribus, & à falsis (vt ait) dogmatibus.
 Cæterum quum in veteri testamento mo-
 nemur à falsis cauere prophetis, de falsis
 vatibus & futurorum euentuū prædicto-
 ribus intelligi debet: ad quem modum in
 Deuterono. 18. capite quoddam indicium
 traditur, quo discerni queat propheta fal-
 sus à vero. Hoc, inquit, habebis signum.
 Quod in nomine domini propheta ille
 prædixerit, & non euenerit, hoc dominus
 non est locutus. Hoc vtique signo falsus
 propheta diiudicabatur apud eos. Et quā-
 quam præter prophetas alij fuerint & scri-
 pturarum interpretes & doctores, hos ta-
 men in veteri testamento nusquam lego
 vocatos prophetas. Quamobrem neque

hæc posterior argumentatio Lutheri priorem illam confirmat, neque cum ea quicquam habet affinitatis. Nam in diiudicandis vatis oportuit, vt diximus, euentum rerum expectare. verum ad veritatem interpretum discernendam nihil remoratur eorum iudicium qui gratiam habent spiritus, & sensus in scripturis plurimum exercitatos. Quo fit vt alia ratione vates diiudicentur, alia scripturarum interpretes.

Sed dicet Lutherus, hi qui vates erant, etiam docuerunt plurima. Ego istud non inficio. At hoc nomine, nempe quod docuerint, neuiquam prophetæ dicebantur.

Neque enim per trecentos annos ante Christum doctores & interpretes defuerunt apud Iudæos, & tamen constat eo tempore prophetas nullos fuisse vsque ad Zachariam Iohannis patrem. Quamobrè aperte falsum est quod quoties Moses, Iosue, David, omnesque prophetæ in veteri lege populum à falsis prophetis vocant & monent, toties clamant, mandant, confirmant, excitant ius cognoscendi & iudicandi omnium hominum dogmata. Nam & veri prophetæ sepius monent populum ne falsos quouis modo prophetas audiât. Sic enim

*Trecentia
annis ante
Christum non
defuerunt
propheta.*

Contra Capti. Babyl. Ca. XI.

Veri prophetae detestabatur à malorum auditu.

Hiere. 27.

Deut. 18.

Hieremias ait: Vos ergo nolite audire prophetas vestros, & diuinos, & somniatores, & maleficos. Et rursum: Nolite audire verba prophetarum dicentium vobis, Non seruietis Regi Babylonis, quia mendacium ipsi loquuntur vobis. Et paulo post, Hec dicit dominus: Nolite audire verba prophetarum vestrorum qui prophetant vobis dicentes: Ecce vasa domini reuertentur de Babylone cito. Mendacium enim prophetat vobis. Nolite ergo audire eos. An hic tibi videtur Hieremias præcepisse populo quatenus ipsi falsorum prophetarum dogmata diiudicent, an magis vt auersentur eos, & aures suas occludant eis penitus? Sed & Moſen quoque num opinarium iuſſiſſe populo vt dogmata iudicaret, quum dixerit ei: Caue ne imitari velis abominations illarum gentium, nec inueniatur in te qui luſtret filium ſuum aut filiam, ducens per ignem, aut qui ariolos ſciſcitetur, aut obſeruet ſomnia atq; auguria, ne fit maleficus, nec incantator, neque pythones conſulat, neque diuinos, & querat à mortuis veritatem. An non longe tutius iſtorum hominum dogmata Moſes exiſtimauit populum debere ignorare, quam ſcrutato-

serutatore & iudicem horum suo maximo fieri periculo? Quod si Lutherus adhuc contendat vniformem huius vocis acceptionem in vtroque testamento fieri, tamen vellem aduertat quàm seueriter istiusmodi falsis prophetis comminatum sit vbique. Sic enim Deuter. 18. scriptum est: Propheta qui arrogantia deprauatus voluerit loqui in nomine meo quæ ego non præcepi illi vt diceret, aut ex nomine alienorum deorū, interficietur. Hic si Lutherus seipsum excusserit, quot errores & falsa dogmata sub nomine Christi protulisset citra mandatum vllum sibi datum à Christo, sed sola deprauatus arrogantia, vel spiritu maligno concitatus, audiet omnino se condemnari. Neque potest hanc scripturam in orthodoxos patres aut sequaces eorū quouis modo retorquere, quum in compluribus eorum nec leuissima fuisse arrogantia suspicio, neque maligno spiritu ad scripturarum interpretationes per eos editas essent impulsus, quin contra potius à spiritu sancto, quem & ad hoc missum non dubitabant, vt ipsi fideliter Ecclesiam erudirent. Et quis tam impudens est, vt istos neget ad docendā ple-

*Punitio
falsorū p-
phetarum
quadrat in
Luth.*

*Sancti pa-
tres id ad
quod voca-
ti erant, in
humilitate
docbant.*

dem fuisse legitimè vocatos, atque instru-
ctos ab ipso spiritu? nisi spiritum sanctum
frustra fuisse missum, & ociosum in Eccle-
sia residere contendat: quod impiū est vel
cogitare. Quod si priores interpretes fuis-
sent legitimè vocati, manifestè palam est

*Lutherus
maligno spi-
ritu affla-
tus cōtēnit
exanes.*

Lutherum, qui nō vnum aliquem horum,
sed omnes indiscriminatim contēnit, arro-
gantia deprauatum esse, malignoq; pri-
ter afflatum spiritu. An non mirè arrogan-
tem in his friuolis argutiis ostentat sese?
quæ quum mera blateramenta sint, vt iam
opinor intelligis optime lector, his tamen
se vicisse gloriatur, & Regem illustrissimū
ob has impurum vocat Thomistam, nec
habere quod istis ogganniat, hisq; obstru-
xisse se iactitat os loquentiū iniqua. Quod
si fecerit, mirum est quòd non suum ipsius
os in primis obstruxerit, quo nullum ini-
quius aut impudentius loqui potest. Sed
iam ad scripturas quas attulit ex nouo te-
stamento, respondeamus.

Tertia ratio Lutheri.

XIII.

Redeamus (inquit) ad nouam legem.
Christus Ioan. 10. dicens, Oues meæ
vocem meam audiunt: vocem vero alie-
norum non audiunt, sed fugiunt ab eis.

Nōne hic oves facit iudices; & ius co-
 gnitionis transfert ad auditores? Hic
 primum aduertamus quanta licentia Lu-
 therus scripturam istam recenseat. Nus-
 quam equidem hoc verbum Christus de
 suis ouibus protulit: Oves meæ vocem a-
 lienorum non audiunt. nam plane falsum
 est, quod oves Christi nunquam audiunt
 vocem alienorum, sed quod semper fu-
 giunt ab eis. Sæpius enim compertum est
 oves Christi secutas fuisse vocem alieno-
 rum, & maximè dum hæresis Arriana ve-
 raret Ecclesiam Christi. Tunc enim com-
 plures falsis dogmatib⁹ erant seducti, quo-
 rum aliqui tamen postea resipiscentes, re-
 dierunt ad catholicam fidem, vti mox do-
 cebimus. Neque desperamus quin de Lu-
 theri sectatoribus idem cueniet, per quæ
 complures ex ouibus Christi iam à recta
 semita veritatis abductas esse nihil ambi-
 gimus. De communibus tamen ouibus id
 dixisse Christum non inficior, & de huius-
 modi verum est quod non sequuntur vo-
 cem alienorum, sed vocem pastorum suo-
 rum cum quibus longam & diuturnam ha-
 buerunt consuetudinē. At palam est non
 nullas ex ouibus Christi mysticis aliquā

101. 1001

101. 1001

101. 1001

Prædesti-
 nati tādēns
 conuerten-
 tur.

Contra Capti. Babyl. Ca. XI.

diu vocem alienorum fuisse secutas, tam-
etsi postea rediissent ad Christum. Neque
enim fieri potest vt ovis Christi predesti-
nata, quantumuis interea plaudat hereti-
cis dogmatibus, non finaliter ad Christi
vocem redeat, eam auditura. Quam rem &
Christus testatur hoc ipso capite: Alias,
Ioan. 10. inquit, oves habeo, quæ non sunt ex hoc
ouili, & illas oportet me adducere: & vo-
cem meam audient: & fiet vnum ouile, &
vnus pastor. Ecce vocat eas oves suas, quæ
tamen adhuc non Christi vocem auscul-
tarunt, sed alienam à Christo. Ex Iudæis
etiam plurimos, qui dum hic in terris præ-
dicaret Christus, vocem eius contempse-
runt, post ipsius tamen ascensionem ver-
bo eius credidisse in actis apertissimè est.
quare planè falsum est quòd oves Christi
nunquam sequantur vocem alienorum,
neque hoc in Euangelio traditum est vs-
quam. Quod si dixerit Lutherus in para-
bola sic haberi, non relictur: at nõ oportet,
vt quicquid in parabola sit dictum, id
omnino mysticam habeat veritatē. quod
Chrysostomus, Hieronymus, Augustinus
ac cæteri patres non semel affirmāt. Mur-
murabāt equidē in parabola hi qui diu-
tius

*Parabola-
rum verba
non habent
omnia my-
sticā verita-
tem.*

laborarūt, aduersus patrem familias quòd
 parem aliis qui sero venerāt, dederit mer-
 cedem. Indignabatur item & in parabola
 senior filius aduersus patrē, quòd redeun-
 ti fratri vitulum saginatum occiderit. ve-
 rum à mysticis operariis aut fratribus ab-
 est omne murmur. Cæterū vt institutum
 nostrum apertius ostendamus, propona-
 tur exempli gratia verbum istud Christi:
 Ego & pater vnum sumus. Assentiuntur
 huic singuli tam hæretici quàm orthodo-
 xi, atque id quidem propterea, quòd no-
 runt hoc ipsum à Christo fuisse dictum.
 Sed nūc ex ipso verbo propter duplicem
 eius intellectū varia suborta sunt dogma-
 ta, quibusdam dicentibus, quòd pater &
 filius vnum sunt substantialiter, aliis con-
 tra negantibus inter eos vnitatem substan-
 tiæ, sed concordie duntaxat & animorum
 vnitatem inter eos statuentibus. Orthodo-
 xi prorsus affirmabant filium patri con-
 substantialem esse: at Arrius & sequaces
 sui modis omnibus inficiabātur. Sed dum
 ita contenderetur, periclitabantur co-
 plures ex ouibus Christi. Nec de simpli-
 cioribus tantum loquor, sed de robustio-
 ribus ipsis arictibus, qui præter lumen fi-

Matth. 20.

Luca. 15.

Ioan. 10.

*Hæreses ex
 malo intel-
 lectu scri-
 pturae na-
 scuntur.*

*Eusebius
 Arrii dogmate cor-
 ruptus fuit.*
 dei, plurimam insuper in scripturis ha-
 buerunt eruditionem. Eusebius ille Cæsa-
 riensis, quem Hieronymus in catalogo ad
 Desiderium, propter exercitationem ipsius
 in scripturis, clauem appellat scriptura-
 rum, custodemque noui testamenti: Is qui
 esset talis ac tantus vir, audiens tamen in-
 terpretationem ab Arrio factam, credidit
 illi, secutus aliquandiu partes Arrii: & ta-
 men quis dubitat illum ouem Christi fuisse,
 quum hinc in veram fidem Christi mi-
 grauerit? Quod si periclitatus est Euse-
 bius, & ita collapsus in iudicio, quam iu-
 dicij, quæso, certitudinem habet reliquus
 populus? At, inquires, audiuit Eusebius ta-
 dem, & credidit filium patri consubstan-
 tialem esse. nõ reluctor, sed mihi sufficit,
 suo opte eum iudicio (cum esset ouis Chri-
 sti) falsum esse, & sic perinde secutus est
 vocem alienam à Christo. Quod si ius ha-
 buit iudicandi, iure suo tum id fecit, &
 bene sibi licuit hoc ipsum facere. At ne-
 mo non videt illum in hoc pessimè secis-
 se, sequendo iudicium proprium, quum
 non ignoraret maiores suos contrarium
 & sensisse & docuisse: id quod ipsemet re-
 spiscens cõfitebatur, vt in historia liquet

ab eodem scripta.

Istud apertissimè conuincit, quale ius in diiudicandis dogmatibus habeant Christiani, nimirum assentiendi duntaxat, atque id non solum Euangelio, verumetiam omni veritati catholica quæ per maiores nostros vnanimi consensu relicta est ecclesiæ vt credatur. Nam in eis non est dubium quin ipse Christus vnà cum Christi spiritu sit locutus.

Quamobrè & hanc vocem tandem audient omnes quicumque verè sunt oues Christi. Et qui finaliter hanc vocem non audierit, apertè monstrat se nequam ouem fuisse Christi. Sed neque ius vllum habet quiuis Christianus ab hac voce dissidendi. Nam si tale ius habuerit, licebit item & verbo Christi dissentire: id quod planè falsissimum est. Nam vnde cognoscimus Christi vocem, nisi per maiores nostros, qui nobis eam indicauerunt? Vnde (precor) scimus quæ vera fuerint Euangelia, quod Matthæi fuerit, aut Lucæ, aut Iohannis, nisi per illos? Quamobrem vt fidem eis habuimus in Euangeliorum decernenda veritate, ita par est & in-

XII.

*Christiani
assentire
debent &
Christi ver-
bis & san-
ctorum pa-
trum.*

*Veritatem
Euangelii
per patres
suscepim⁹.*

Contra Capt. Babyl. Cap. XI.

terpretationi per eos traditæ, præsertim ubi omnes consentiunt, pariter adhibeamus. Nam si quisque nostrum suum iudicium & proprium spiritum sequatur, tot haud dubie sensus erunt, quot fuerint capita. Quocirca standum esse maiorum definitionibus quis non planè perspicit? Errare quidem potuit vnus aut alter patrum, non diffiteor. At quòd omnes errauerint etiam in re seria quæ ad fidem pertinet, & tum quum vnanimiter de illa cõsenserint, tantum abest vt credam, vt etiã in hac fide mori sim paratus. Neque enim credibile est sacrum illum spiritum, quem & veritatis spiritum Christus appellauit, atque ob id mittẽdum pollicitus est, quatenus ob docendam nos omnem veritatẽ in ecclesia resideret, fuisse passum, vt tot duces qui nos præcesserunt, errarint omnes, & tanto tractu temporum, & in tantam perniciem & stragem animarum.

Addã & istuc, quòd qui maiores istos, hoc est priores patres sequi cõtemnit, neque dignatur habere ceu duces ingressus sui, sed suo pte iudicio fretus, spiritumque proprium secutus, irruit in ouile Christi, euidentissimum indicium est, ostiarium

Patres simul cõsentientes in veritate fidei non errauerunt.

illi non aperuisse, neque per verum ostiū intrasse, sed tanquam furem & latronem aliunde quàm per ostium & ostiariū conscendisse. Nam quis ambigit, priores patres in stabulum ouium legitimè fuisse ingressos, ostiariumque sibi perfamiliarē habuisse, rectaque tendisse ad ostium? Quamobrem quum Lutherus plusquam superbissimè contemnat illorum incedere vestigiis, quis vnquam credat aut ostiarium illi, quem suis familiaribus nouerit infensissimum aperire voluisse, aut hominem tam arrogantis animi per ostium tam humile potuisse intrare? Sed vereor ne mea prolixitate nimio lectoribus tædiosisim faturus. Quamobrem & succinctius ad reliqua respondebo.

Quarta Lutheri ratio.

ET Paulus (inquit) quum. i. ad Corint. XV. 14. dicit, Vnus dicat, cæteri iudicent. quòd si sedenti reuelatum fuerit, prior taceat: nonne & hic iudicium penes auditorem esse vult?

Respōdeo. Apud aliquot auditores iudicium esse vult, sed non apud omnes. Nam probè nouit Paulus inter eos fuisse complures qui iudicare nequiuerint: id

Contra Capti. Babyl. Ca. XI.

1. Cor. 3.

Paulus nō
reliquit cō-
muniter o-
mnibus iu-
diciū.

1. Cor. 14.

quod ex epistolæ principio cōpertissimū
est, vbi & dicit: Ego fratres non potui vo-
bis loqui vt spiritualibus, sed vt carnali-
bus, vt infantibus in Christo. lactis potu
vos alui, & nō cibo. Nōdū enim poteratis,
sed ne nūc qdē adhuc potestis. Nā adhuc
carnales estis. Quisquis autē carnalis est, is
(vt paulo superius ostēdit) nō percipit ea
quæ sunt spiritus dei, nēpe q̄ ea quæ sunt
spiritus dei, spiritualiter diiudicentur. Fal-
sum est igitur q̄ cæteris omnibus permi-
serit iudiciū, sed tantum his qui verē pro-
phetæ vereque spirituales essent. Nam &
significauit inter ipsos aliquot fuisse qui
videbantur eiusmodi, nec tamen erant,
quum in eodem. 14. cap. subiunxerit in-
quiens: Si quis videtur propheta esse, aut
spiritualis, agnoscat quæ scribo vobis,
quod domini sint præcepta. Liquet igitur
ex his, haudquaquam cæteris omnibus de
populo, sed tantum his qui verē prophe-
tæ vereque spirituales essent, permissum
esse iudiciū. Nam id alioqui non me-
diocris cōfusionis & disidij foret occasio,
si quisq; iudiciū sequeretur suum, & de
suo cerebro loqueretur. Propter quod &
Paulus id ipsum prohibēs dixit: Nō est de^o

confusionis author, sed pacis, vt in omnibus
cōgregationibus sanctorum. Perinde ac si
dixerit: Ad hunc modum omnis ordo per-
turbaretur, & magna fieret in ecclesia cō-
fusio, quæ nō potest à deo proficisci, à quo
pax & ordinis integritas promanat. Quæ
verba si Lutherus exactè perpēderet, sci-
ret planè dissensiones istas, quas in eccle-
sia iam excitauit aduersus priores patres,
quum tātam confusionem tantamq; iusti-
ordinis perturbationem pepererint, ne-
quaquam ex deo esse, qui non est confu-
sionis author, sed pacis.

Quinta Lutheri ratio.

Sic quicquid Christ⁹ Matth. 24. & vbi-
que de falsis doctoribus, quicquid Pe-
trus & Paul⁹ de falsis apostolis, magistris,
& Iohannes de probandis spiritibus præ-
cipiunt, eò pertinet, vt iudicandi, probādi,
dānandi authoritas apud populū sit. idq;
iustissime. Respōdebim⁹ ad singula. Chri-
stus Matt. 24. dicit: Videte ne quis vos se-
ducat. Multi enim veniēt in nomine meo
dicentes: Ego sum Christus. & seducent
multos. Et mox eodem cap. subdit: Sur-
gent pseudochristi, & pseudoprophe-
tæ, & dabunt signa magna & prodigia,

*Doctrina
Luther. non
est à deo.*

XVI.

cc
cc
cc
cc
cc

307 Contra Captiuita. Babyl. Cap. XI.

ita vt in errorem inducatur, si fieri potest,
etiam electi. Ecce prædixi vobis. An non
iam ingens prodigium est, magnam Ger-
maniae partem per vnum fraterculum se-
duci, ne tot proceribus ecclesiasticis qui
nos præcesserunt, quicquam credant? Cæ-
terum quid pro illis subiecerit Christus,
palam est. Iussit enim ne quisquam eius-
modi pseudoprophetae crederet. Nolite
(inquit) credere, perinde ac si dixisset, Sta-
te in doctrina quam accepistis, nec relin-
quatis eam propter istorum noua dogma-
ta. Paulus item. 2. ad Corint. 11. metuit, ne
per astutiam huiusmodi pseudoapostolo-
rum, quos & illic vocat operarios subdo-
los, & transfigurantes se in apostolos
Christi: Metuit (inquam) ne per eorum
astutiam Corinthij corrumperentur, quæ-
admodum & per astutiam serpentis Eua
fuerat olim seducta. Et hic molitur Pau-
lus, quòd ab his audiendis Corinthij po-
tius in totum abstineant, quàm vt eo-
rum dogmata patiantur audire. Et Pe-
trus eiusmodi pseudoprophetae magi-
stros vocat mendaces, qui clam inducunt
sectas perniciosas. Et mox in eodem sub-
dit, eos carnem sequi, in concupiscentia

2. Petr. 2.

pollutionis ambulare, dominationem cō-
temnere, audaces præfracti bsque esse, nec
vereri alios qui gloria præcellunt, conui-
ciis inceslere. Quibus profectò verbis aut
Lutherum expressit, aut neminem.

Porro discretio spirituum peculiare
donum est, nec ad singulos pertinet, vti
Paulus apertè testatur. 1. ad Corin. 12. Io-
hannes igitur in epistola. 1. cap. 4. quum
de probatione spirituum sic loquatur, Cha-
rissimi, ne cuius spiritui credatis, sed
probate spiritus an ex deo sint: quoniam
multi pseudoprophetæ exierunt in mun-
dum. Hoc inquam loco Iohannes vel nō
à singulis examinari spiritus iubet, vel ta-
lem examinationem fieri mandat, quæ nō
multam aut subtilem exigit eruditionem.
Nam hoc solo iudicio pseudoprophetam
dignosci vult, quòd ecclesiam scindat, &
schismatum spinas, hæresumque tribulos
introducatur. Nam hi sunt fructus quos ta-
les arbores pariunt. Sed Iohannem audia-
mus. Per hoc cognoscite spiritum dei. *1. Ioan. 4.*
Omnis spiritus qui cōfiteatur Iesum Chri-
stum in carne venisse, ex deo est. Quid
hic dicemus? An non Arrius confiteba-
tur Christum Iesum in carne venisse? Et

Aetius, & Eunomius, & Macedonius, sed & alij hæretici complures? Confitebantur haud dubie, sed voce tantum, factis verò negabant, cum tamen Christus in carnem venerit ob vnitatem & charitatem, quam illi scindunt, lacerant, discerpunt. Nò enim colligunt cum Christo, sed dispergunt, imò solvunt Christum, hoc est mystici corporis eius dilaniant vnanimitatem. Propter quod in Iohanne sequitur: Et omnis spiritus qui solvit Iesum, ex deo non est. Sic enim habet translatio quæ communiter legitur, quam & hoc loco veriorē esse puto. Nam annotavit Beda, qui Theodorum audiuit natione Græcum, & in scripturis egregie doctum, quosdam ex hæreticis (qui pravo dogmate Christi divinitatem ab hominis dispensatione sepa-

Perfus ex rare conabantur) hunc versiculum ex epistola Iohannis erasisse. Certum est igitur omnem spiritum, qui quovis modo Iesum solvit, ex deo non esse: Quis ergo non apertissimè cornit Lutherū, qui tanti schismatis author est, tamque misere scidit & dilaceravit ecclesiastici corporis vnitatem, priorēsque contempsit patres, vere schismaticum esse, & hac nota manifestarium esse.

Perfus ex rare conabantur) hunc versiculum ex epistola Iohannis erasisse. Certum est igitur omnem spiritum, qui quovis modo Iesum solvit, ex deo non esse: Quis ergo non apertissimè cornit Lutherū, qui tanti schismatis author est, tamque misere scidit & dilaceravit ecclesiastici corporis vnitatem, priorēsque contempsit patres, vere schismaticum esse, & hac nota manifestarium esse.

Luth schismaticus est.

pseudopropheta? Hoc iudicandi ius licere cuique de populo non inficior, id est, ut quamprimum quempiam aliqua suspitione senserint esse schismaticum, eius dogmata communionemque prorsus vitent, donec legitime fuerit purgatus. Cæterum de subtilitate dogmatum iudicare, nec ad plebem pertinet, nec scripturis vllis, ut id à plebe fieri debeat, vsquam traditur. Iohannes verò paulo post in dicto capite manifestum subdit indicium, quo quisque possit spiritum erroris à spiritu veritatis discernere, idque citra magnam eruditionem, aut subtilem dogmatum diiudicationem. Sic enim ait: Qui nouit deum, audit nos. Qui non est ex deo, non audit nos. Per hoc cognoscimus spiritum veritatis & erroris. Hactenus ille. Neque enim quum dixerit, Qui nouit deum, audit nos: hoc pro solis apostolis & discipulis qui tunc fuerant, intelligi voluit, sed & pro cæteris quicumque forent in ecclesia legitime successuri, seruaturique mystici corporis vnitatem. Quomodo igitur Lutheri spiritus ex deo poterit esse, qui cunctos apostolorum & discipulorum successores pro nihilo ducit, & contemnit penitus

*1. Iohan. 4.
Spiritus erroris facile deprehenditur.*

Lutherus An non ex hoc manifestè constat spi-
ritum eius ritum eius spiritum erroris esse, non veri-
ritum er- tatis? Vix potuit igitur Lutherus aliis vi
roris. testimoniis quæ magis eum demonstra-
 rent pseudopropheta esse. Neque tamè
 assecutus est quod molitur, nempe quòd
 ob id sua dogmata credantur à nobis es-
 se catholica, quòd talia censeantur à se-
 ctatoribus suis, & populari iudicio pro
 dogmatibus verè orthodoxis compro-
 bentur.

XVII.

Sexta Lutheri ratio.

» **N**Am vnusquisque suo periculo rectè
 » aut false credit: ideòque cuique pro
 » se curandum est, vt rectè credat: vt etiam
 » communis sensus & salutis necessitas vr-
 » geat necessariò iudicium doctrinæ penes
 » auditorem esse.

Respondemus, quòd quemadmodum
 in emendis rebus, emptoris periculo fit si
 quid vel rectè vel secus ematur: tamen
 quia non omnes æquè periti sunt in dis-
 cernenda bonitate rerum emendarum,
 ideo quicumque non planè stolidi sunt,
 consulunt peritiores, quibus in eiusmodi
 negotio credunt, neque suo ipsorum iu-
 dicio fidunt, nempe quòd intelligant se
 per

per imperitiam facile falli posse: ad eum modum & simpliciores Christiani qui falli nolunt, facere tenentur, & eo certe magis, quòd ex errore fidei maius immineat periculum, quàm si quis errauerit in re quapiam emèda. Nam hic solam pecuniã amittit, illic verò perdit & animã. Discriminosum est igitur cuius crassiori suum hic ingenium aut iudicium sequi velle, sed illorum sequetur tutius, quorum probitati confidit, & de quibus nullam vnquam audierit falsi dogmatis suspiciõne. Quòd si viuos habere magistros nequeat, habere potest vel mortuos, de quorum fide, vita, eruditione nullus vnquam bonus dubitauit: veteres inquam illos quibus ipse sacer spiritus plenius & copiosius illabebatur. Hi profecto longe securius audiuntur, quàm plerique eorum qui iam viuunt, quum plus illi de spiritu credantur imbibisse. Porro quòd dicit Lutherus comunem sensum & salutis necessitatem vrgere, vt necessario penes auditorem sit iudicium, apertissime falsum est, nisi plane spiritualis & in scripturis exercitatus auditor ipse fuerit: imò comunis experientia salutisq̃ue necessitas nos

*Peritiores
consulendi
sunt Christi-
anians.*

admonent, vt aliorum potius iudicium sequamur, de quorum eruditione probitateque confidimus magis quam de nostra. Sed nunc ad id quod subdit Lutherus.

XVIII.

Septima Lutheri ratio.

» **A**lioqui frustra dicitur, Omnia probate, quod bonum est tenete. Respondemus, Id dictum fuisse toti corpori ecclesiae, non singulis ipsius membris: quemadmodum si quis vni homini dixerit, Vide, audi, contrecta, curre: non pro singulis quibusque membris hæc dicuntur, sed aliud ad oculos pertinet, aliud ad aures, ad manus tertium, & quartum demum ad pedes. Sic quum toti ecclesiae dicit Paulus, *1. Thess. 5.* Omnia probate: non singulis hoc dicit, sed spiritualibus, quorum est pro toto corpore sollicitos esse, rectumque super dogmatibus & examen & iudicium ferre. Quicquid autem ipsi sanum iudicauerint, id ipsum à cæteris absque scrupulo debet approbari. Nam quemadmodum gustus in humano corpore pro cæteris membris diiudicat quid sapiat, quidve contra fuerit insipidum: sic & in corpore totius ecclesiae spirituales viri gustum obtinent pro cæteris, quos & decet citra quamuis

hæitationem illorum iudicio stare: neq;
minus tutum id erit, vt ostendimus, imò
longe tutius, quàm si suo quisque confi-
dat ingenio, quod nec sine periculo, ne-
que citra detestabilem arrogantiam fieri
solet. Cæterum & hic optarim Luth-
erus attenderet quod ilico subiunxit Pau-
lus: Ab omni specie mali abstinete vos. *1. Thess. 5.*
Hoc si vel ipse, vel sectatores eius diligẽ-
tius expenderent, nunquam relictis pa-
trum priorum dogmatibus ad alia noua
prorsusque repugnantia sese conferrent,
maximè quum Paulus ad Hebræos iusse-
rit, Doctrinis variis & peregrinis ne cir-
cunferamini. Hæc si species mali non sit,
non intelligo quid aliud species mali di-
ci queat. *Hebr. 13.*

Octaua Lutheri ratio.

XIX.

ET iterum: Spiritualis omnia iudicat, "
& ipse à nemine iudicatur. At quili- "
bet Christianus est spiritualis à spiritu "
Christi. "

Paulus eo ipso loco quo dicit spiri-
tualem omnia iudicare, & ipsum à nemi-
ne iudicari, hoc & epistola priori ad Cor. *1. Cor. 2.*
testatur, complures Christianos carnales

*Spiritualis
homo non
quilibet di-
citur, qui
spiritu san-
ctu habet.*

fuisse, & non spirituales, vti superius ostendimus, ac proinde nec posse de spiritualibus iudicare. Neque enim omnis qui spiritum sanctum habet, protinus est Paulus spiritualis, sed qui dilucide mentem habet illuminatam à spiritu, & affectum ab eodem feruenter inflammatum. Variis enim gradibus secundum varia dona spiritus illabitur hominibus. Et multi spiritum habent, qui non tanta perspicacitate illustrantur, vt iudicare queant de omnibus. Istud nihil ambigo quin sit cunctis manifestum. Quamobrem & huiusmodi spiritualis, qui sic illustratur & afflatur, omnia diiudicare nouit, nec debet aut potest à crassiori & carnali populo diiudicari. Verum istud nequaquam in singulos de populo competit.

XX.

Nona Lutheri ratio.

1. Cor. 3.

Quod postremo subdit ex eadem epistola, Omnia vestra, siue Apollo, siue Paulus, siue Cephas: nihil ad institutum Lutheri facit, quum Paulus hoc vbique agit, vt de se iudicare nihil ad ipsos pertineat: quandoquidem & ante sit testatus se tenere mentem Christi, ac proinde spiritualem esse,

nec debere à quoquam iudicari. Similiter & inferius cap. 4. dicit. Mihi pro minimo est ut à vobis diiudicem, aut ab humano die. Et paulo post. Qui me iudicat, dominus est. Nihil igitur ad rem attingent priora verba quæ Lutherus produxit. Sed & manifestè falsam attulit interpretationem, quum subiecit: Id est de omnium dictis & factis iudicandi ius habetis. Nam & subsequenter vetat Paulus eiusmodi iudicia, dicēs: Nolite ante tempus iudicare, quoadusque veniat dominus. Quare falsum est, quòd de omnium dictis & factis haberent ius iudicandi. Quæ verò sequuntur in Luthero, conuicia iactantiæque sunt, quibus ego non respondeo, sed iudicio lectoris permitto: quem obnixius precor, ut cum illis conferre velit quæ supra diximus. Ipsa verò conuicia quisquis legerit, intelliget ea nequam à sancto spiritu, sed à dæmone quopiam impurissimo processisse potius.

1. Cor. 4.

Ordinem & matrimonium esse sacramenta, conferréque gratiam efficaciter.

Cap. XII.

DD ij